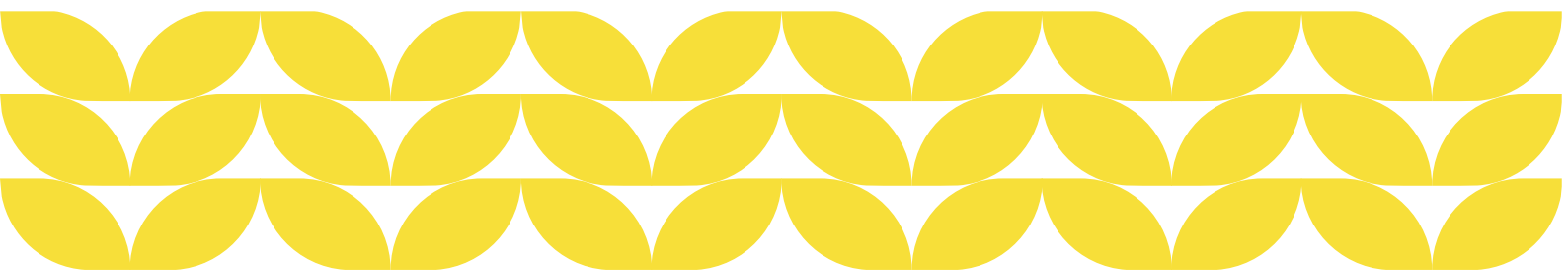

Toimintakertomus

Järvenpään varhaiskasvatus ja esiopetus 2021-2022

Varhaiskasvatusjohtajan päätös

Varhaiskasvatus toimintakaudella 2021–2022

Varhaiskasvatusta järjestettiin kaudella 2021–2022 18 kunnallisessa ja 11 yksityisessä päiväkodissa. Kunnallisia perhepäivähoitajia oli yhdeksän ja yksityisiä perhepäivähoitajia viisi. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste Järvenpäässä oli syksyllä 2021 83,1 %, mikä on erittäin hyvä niin valtakunnallisessa kuin alueellisessakin vertailussa. Keväällä 2022 varhaiskasvatukseen osallistumisaste yli 1-vuotiaissa lapsissa oli noussut 87,1 %:iin. Muutos on merkittävä, ja se on vaikuttanut päiväkotien täyttöasteeseen. Isokydön päiväkoti toimi koko toimintakauden ajan väistössä päiväkoti Pehtoorin tiloissa, peruskorjaus valmistui elokuussa 2022. Päiväkotitoiminta Louhelan tiloissa loppui joulukuussa 2021.

Koronaepidemia vaikutti edelleen toiminnan järjestämiseen monin tavoin, ja toiminnassa pyrittiin tilanteen salliessa palaamaan normaaleihin käytäntöihin. Digitaaliset valmiudet ovat kehittyneet, ja esimerkiksi koulutusten järjestämisessä pystytään entistä paremmin hyödyntämään etäyhteyksiä. Varhaiskasvatuksen uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönotto oli yksi toimintakauden keskeisimmistä muutoksista.

Lasten määrä varhaiskasvatuksessa toimintakaudella 2021–2022

Päivämäärä	Kunnallinen varhaiskasvatus		Yksityinen varhaiskasvatus	
	20.9.2021	30.4.2022	20.9.2021	30.4.2022
Alle 3-v.	379	367	123	108
3-5v.	949	1073	274	345
Esiopetus	393	412	99	100
Perhepäivähoito	47	48	-	-
Ruotsinkielinen ostopalvelu	41	44	-	-
Lapsia yhteensä	1809	1900	496	553
Yhteensä 20.9.2021			2305	
Yhteensä 30.4.2022			2453	

Lapsilukumäärä koko Järvenpään varhaiskasvatuksessa, mukaan lukien yksityinen varhaiskasvatus, kasvoi toimintakauden aikana 6 %. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus varhaiskasvatuksen järjestämisessä oli syksyllä 2021 21,5 % ja keväällä 2022 se oli kasvanut 22,5 %:iin.

Kasvatushenkilöstön määrä nousi kauden aikana jonkin verran, kun Pollen päiväkotiin ja Saunakallion päiväkodille perustettiin kahden kasvattajan lisäryhmät vastaamaan kasvaneeseen paikkatarpeeseen. Muuten lapset pystyttiin sijoittamaan olemassa oleviin ryhmiin.

Kasvattajien osalta lakisääteinen opettajamitoitus pystyttiin koko kaupungin tasolla täyttämään, vaikka varhaiskasvatuksen opettajien osuus oli kunnallisella puolella pudonnut yhden

prosenttiyksikön ollen huhtikuun lopussa 41%. Näistä opettajista noin 90% on päteviä tehtävään. Yksityisellä puolella varhaiskasvatuksen opettajien osuus kaudella oli 38%.

Kasvun ja oppimisen tuki lapselle järjestettiin omassa varhaiskasvatusyksikössä ja yhdessä integroidussa erityisryhmässä. Tukipalveluista vastasivat ryhmän kasvattajien lisäksi alueelliset erityisopettajat (6), päiväkotikohtaiset erityisopettajat (3) sekä kieli- ja kulttuuriopettaja. Yksityiset päiväkodit vastasivat omalta osaltaan varhaiskasvatuslain mukaisista tuen järjestämisen palveluista lapsille. Kauden 2021-2022 alussa kunnallisen varhaiskasvatuksen erityisen tuen piirissä oli 26 lasta, tehostetun tuen piirissä 99 lasta ja yleisen tuen piirissä 190 lasta. Kevääseen 2022 mennessä kunnallisen varhaiskasvatuksen erityisen tuen piirissä oli 1,4% lapsista, tehostetun tai yleisen tuen piirissä 19%. Yksityisissä päiväkodeissa oli kauden alussa yhteensä kymmenen lasta, joille oli myönnetty toimintakaudelle 2021-2022 korotettu palveluseteli tuen tarpeen perusteella. Kevääseen 2022 mennessä toimintakauden aikana yhteensä 16 lapselle myönnettiin korotettu palveluseteli.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnan tavoitteet

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen eli Karvin varhaiskasvatuksen laatua määrittävistä indikaattoreista oli tavoitteiden tarkennukseksi valittu Järvenpäässä seuraavat kolme kokonaisuutta:

1. Ruokailutilanteet, lepoaikat, siirtymät, pukemistilanteet ja muut perustoiminnot toteutetaan pedagogisesti tavoitteellisesti.
2. Henkilöstö rakentaa myönteisen oppimisympäristön lapsille. Ryhmän ilmapiiri on turvallinen, lämmin, oppimaan innostava ja välittävä.
3. Henkilöstö ja lapset yhdessä muodostavat oppijoiden yhteisön, jossa kaikkien lasten mielekäs osallistuminen toimintaan toteutuu. Henkilöstö tukee lasten ryhmätoimintaa osallistumalla, ohjaten ja esimerkkiä antaen.

Nämä kolme indikaattoria oli vielä jaettu 52:een arkea konkreettisesti kuvaavaan kriteeriin, joiden perusteella toiminnan laatua arvioitiin. Yksilö- ja tiimi-arviointien avulla muodostettiin yksiköiden toimintasuunnitelmat 16.9.2021 mennessä. Yksiköissä pohdittiin nykytilaa suhteessa tavoitteisiin sekä asetettiin yksikkökohtaiset tavoitteet kaudelle 2021-2022. Toimintasuunnitelmien yhteydessä laadittiin erilliset nykytilan kuvaukset ja toimenpiteet koskien kiusaamisen ehkäisyä ja puuttumisen suunnitelmaa sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Yksiköiden toimintakertomukset laadittiin 30.6.2022 mennessä yksilö- ja tiimi-arviointien pohjalta. Toimintakertomukseen kirjattiin arvio siitä, miten toimintasuunnitelma on toimintakauden aikana toteutunut.

Yksiköiden tavoitteet sekä niiden toteutuminen

Syksyn nykytila-arviointien perusteella Järvenpään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen laadun nykytila oli hyvä syksyllä 2021, ja se kehittyi toimintavuoden 2021-2022 aikana. Yksiköiden syksyn nykytila-arvioinnissa seuraavat asiat nousivat keskeisiksi tavoitteiden mukaisesti. Niiden kehittymistä seurattiin toimintavuoden aikana arviointien avulla:

	Syyskuu 2021	Toukokuu 2022
Ruokailutilanteet, lepo hetket, siirtymät, pukemistilanteet ja muut perustoiminnot toteutetaan pedagogisesti tavoitteellisesti.	3,9	4,0
1. Henkilöstön vahvuutta on arjen toiminnon äärelle pysähtyminen ja hetkessä nouseviin lasten tarpeisiin vastaaminen	4,3	4,4
2. Ruokailutilanteiden, lepo hetkien, siirtymien, pukemistilanteiden ja muiden perustoimintojen pedagogisesti tavoitteellista toteutusta voidaan edelleen kehittää	4,0	4,1
Henkilöstö rakentaa myönteisen oppimisympäristön lapsille. Ryhmän ilmapiiri on turvallinen, lämmin, oppimaan innostava ja välittävä.	4,0	4,1
1. Henkilöstö vastaa hyvin siitä, että ryhmän ilmapiiri mahdollistaa päivittäin lapsille turvaa, lämpöä, innostusta ja välittämistä	4,4	4,5
2. Henkilöstö vastaa lasten erilaisiin tunnetiloihin lämpimästi ja tarkoituksenmukaisesti	4,4	4,5
3. Henkilöstö arvioi vuorovaikutuksensa olevan myönteistä, hyvinvointia tukevaa, avointa ja kunnioittavaa	4,4	4,5
4. Henkilöstö vastaa hyvin siitä, että kaikilla lapsilla on päivittäin mahdollisuus kokea iloa yhdessä tekemisestä toisten lasten ja kasvattajien kanssa	4,3	4,4
Henkilöstö ja lapset yhdessä muodostavat oppijoiden yhteisön, jossa kaikkien lasten mielekäs osallistuminen toimintaan toteutuu. Henkilöstö tukee lasten ryhmätoimintaa osallistumalla, ohjaten ja esimerkkiä antaen.	4,0	4,0
1. Henkilöstö nauttii lasten kanssa yhdessä oppimisesta, kokee myötuntoa ja työniloa päivittäin	4,4	4,3
2. Varhaiskasvatuksessa toimitaan pienryhmissä päivittäin	4,3	4,3

Valitut laatua määrittävät indikaattorit pääasiassa kehittivät tai pysyivät samana toimintakauden 2021-2022 aikana. Myös nykytila-arviointien keskeiset tavoitteet pääosin kehittivät tai pysyivät samana. Ruokailutilanteita, lepo hetkiä, siirtymiä, pukemistilanteita ja muita perustoimintoja on onnistuttu kokonaisuutena kehittämään toimintakauden aikana. Pienryhmätoimintaan, siirtymiin, lepo hetkiin, pukemistilanteisiin ja ruokailuun sekä muihin perustoimintoihin on kehitetty erilaisia pedagogisia ratkaisuja, ja muokattu esimerkiksi palaverikäytänteitä, jotta perustoiminnot on saatu vastaamaan paremmin lasten tarpeisiin.

Pedagogisen toiminnan lähtökohtana on ollut lasten havainnointi ja positiivinen pedagogiikka, ja lapset on kohdattu yksilöllisesti. Toimintakauden aikana kasvattajien ruokailu yhdessä lasten kanssa koronarajoitusten vuoksi ei aina ollut mahdollista. Rajoituksista luopuminen mahdollisti varhaiskasvatussuunnitelman mukaisiin ruokailuihin palaamisen ja lasten omatoimisuuden esim. ruuan annostelussa.

Henkilöstö onnistui erittäin hyvin toimintakauden aikana rakentamaan myönteistä oppimisympäristöä, ryhmän ilmapiiriä turvallisemmaksi, lämpimämmäksi, oppimaan innostavammaksi ja välittävämmäksi, vaikka lähtökohta syksyllä oli tässäkin jo kiitettävällä tasolla. Henkilöstö myös onnistui toimintakauden aikana ylläpitämään oppijoiden yhteisöä, jossa kaikkien lasten mielekäs osallistuminen toimintaan toteutui. Päiväkodin johtajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tuki on ollut tärkeää pedagogisen toiminnan suunnittelussa. Monissa yksiköissä päiväkotiyhteisön positiivinen ilmapiiri välittyi lasten perheisiin. Lapset tulivat mielellään päiväkotiin. Kodin ja päiväkodin välinen vuorovaikutus koettiin avoimeksi.

Varhaiskasvatusyksiköiden arviointien perusteella Järvenpään varhaiskasvatuksen kauden 2021-2022 kaupunkitason tavoitteiksi asetettiin seuraavat toiminnan osa-alueet. Niiden kehittymistä seurattiin toimintavuoden aikana arviointien avulla:

	Syksy 2021	Kevät 2022
Ruokailutilanteet, lepohetket, siirtymät, pukemistilanteet ja muut perustoiminnot toteutetaan pedagogisesti tavoitteellisenä.		
1. Pedagogista toimintaa ja oppimisympäristöä arvioidaan yhdessä erityisopettajan ja/tai päiväkodin johtajan kanssa toimintakauden aikana	3,4	3,6
2. Arvioidaan toimintaa entistä paremmin viikottain suhteessa Järvenpään varhaiskasvatussuunnitelmaan	3,7	3,7
3. Tiimeissä tulee dokumentoida ja päivittää säännöllisesti arjen käytäntöjä sekä niiden perusteita pedagogiseen toimintasuunnitelmaan ja perehtyä niihin	3,3	3,2
Henkilöstö rakentaa myönteisen oppimisympäristön lapsille. Ryhmän ilmapiiri on turvallinen, lämmin, oppimaan innostava ja välittävä.		
1. Tuetaan lasten vertaisvuorovaikutusta ja oppimista edistäviä ohjaustapoja ja toimintakulttuuria yhteistyössä päiväkodin johtajan ja erityisopettajan kanssa.	3,2	3,5
2. Kehitetään suunnitelmallista dokumentointia lisäämään ymmärrystä lasten välisistä suhteista ja henkilöstön ja lasten välisestä vuorovaikutuksesta.	3,4	3,6
Henkilöstö ja lapset yhdessä muodostavat oppijoiden yhteisön, jossa kaikkien lasten mielekäs osallistuminen toimintaan toteutuu. Henkilöstö tukee lasten ryhmätoimintaa osallistumalla, ohjaten ja esimerkkiä antaen.		
1. Kehitetään lasten mahdollisuutta vaikuttaa pienryhmien muodostumiseen	3,3	3,5
2. Kuvien käyttöä kommunikaation, vuorovaikutuksen ja toiminnan ohjauksen tukena vahvistetaan	3,4	3,4
3. Vahvistetaan kasvattajien osallistumista lasten leikkiin päivittäin	3,8	3,7

Kuten aiemmin jo tuli ilmi, niin vuoden 2021 alussa valitut varhaiskasvatuksen kaupunkitason kokonaistavoitteet kehittyivät tai vähintään pysyivät samana toimintakauden 2021-2022 aikana. Yksiköiden toimintakertomuksissa tuli esille joitain tekijöitä, jotka ovat saattaneet vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen. Talven-kevään 2022 aikana varhaiskasvatuksen toimintaan vaikutti eniten korona. Henkilöstön poissaolot olivat kasvaneet edellisiin vuosiin verrattuna merkittävästi, ja vaihtuvat sijaiset toivat toimintaan haasteita. Tämä vaikutti talven - kevään aikana yksiköiden kasvattajien työn järjestämiseen ja toimintaan, kuten pienryhmätoimintaan ja lasten osallisuuteen. Kaikesta huolimatta kehittämisen kohteena olevista kahdeksasta osatavoitteesta kuusi on kuitenkin toimintakauden aikana kehittynyt tai pysynyt vähintään samana verrattuna syksyyn 2021.

Osassa yksiköitä tiimin pedagogisen toimintasuunnitelman (TPTS) ja suunnitelmallisen pedagogisen dokumentoinnin käytön vahvistaminen ei ole kehittynyt toivotulla tavalla. Myös kunnallisessa varhaiskasvatuksessa käyttöön otettu toiminnanohjausjärjestelmä Daisy vaatii vielä harjoittelua. Daisyn käyttöönottoa arvioitiin sekä huoltajien että työntekijöiden toimesta kevään 2022 aikana. Huoltajista 77% piti käyttöönottoa kohtalaisesti, hyvin tai erittäin hyvin toteutuneena. Henkilöstön kyselyssä Daisyn käyttöönoton onnistumisen keskiarvo asteikolla 1-5 arvioituna oli 3,4. Onnistumisina pidettiin erityisesti positiivista asennetta ja sisäisiä koulutuksia sekä sitä, että uusi järjestelmä on saatu käyttöön.

Joidenkin yksiköiden kohdalla kasvattajat kuitenkin arvioivat lisänneensä lasten tuntemusta ja ymmärrystä lasten välisistä suhteista suunnitelmallisen dokumentoinnin avulla. Yksiköiden toimintakertomuksissa nousi esille myös muun muassa tunne- ja kaveritaitojen käsittely. Vaikka vastauksien keskiarvo oli laskenut kasvattajien leikkiin osallistumisessa, niin silti toimintasuunnitelmista tuli esille joidenkin yksiköiden hienot onnistumiset tämän tavoitteen kehittämisessä. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa tehtävä yhteistyö ryhmissä oli edelleen vahvistanut lasten kanssa käytettävien kuvien ja ohjausmenetelmien kehittämistä. Kuvien käytön suunnitelmallisuuteen tulee kuitenkin jatkossakin kiinnittää huomiota ja kehittää sitä.

Useassa kunnallisessa yksikössä kauden 2022 tavoitteena oli kehittää tiimiparityöskentelyä, ja yksiköiden toimintakertomusten mukaan useat yksiköt onnistuivat tavoitteessa. Aamu- ja ilta-päivätoimintaa toteutettiin vahvalla yhteistyöllä ja henkilöstö siirtyi sujuvasti ryhmien välillä. Myös ryhmien yhteisiä retkiä ja projekteja toteutettiin. Lapset tutustuivat myös toisten ryhmien kasvattajiin ja lapsiin. Joidenkin tiimiparien yhteistyössä lapset kokivat molempien ryhmien tilat oppimisympäristöikseen, joka kertoi yhteistyön onnistumisesta.

Esiopetuksen näkökulma

Esiopetuksen osalta nykytila ja tavoitteet vastasivat pääosin muun yksikön toimintaa varhaiskasvatuksen ollessa tärkeä osa myös esiopetuksen lasten päivää. Yhteistyötä alkuopetuksen ja muiden esiopetusryhmien kanssa toteutettiin ja kehitettiin. Koronarajoitteista johtuen fyysisiä tapaamisia ei voitu järjestää kuten oli suunniteltu, mutta digitaalisen oppimisympäristön ja ulkoi-lun kautta yhteistyötä voitiin jatkaa ja kehittää. Esi- ja alkuopetuksen yhteistoiminta- ja oppilas-huoltosuunnitelmat päivitettiin toimintavuoden alussa.

Positiivinen pedagogiikka ja lasten vahvuudet olivat myös esiopetuksen toiminnan keskiössä toimintavuonna 2021-2022. Esiopetuksessa keskityttiin kaveri- ja tunnetaitojen ja yhdessä toimimisen vahvistamiseen. Lasten osallisuus vahvistui muun muassa yhteisen toiminnan suunnittelun ja toteutuksen myötä. Koronatilanteen helpottaessa kevään mittaan pystyttiin laajentamaan oppimisympäristöä tutustumalla esimerkiksi erilaisiin kulttuurikohteisiin.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus- sekä kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelmat

Yksilöiden erilaiset kulttuuriset taustat koettiin vahvuudeksi ja toimintaa rikastuttavaksi tekijäksi. Yksiköissä toimittiin tasavertaisesti ja moninaisuutta kunnioittaen sekä edistettiin yhdenvertaisuutta. Yksiköissä vahvistettiin sukupuolisensitiivistä kasvatusta sekä opittiin tunnistamaan käytänteitä, jotka voivat ylläpitää sukupuolittuneita käytänteitä.

Pienryhmätoiminta tukee lasten vuorovaikutussuhteiden ja vertaissuhteiden muodostumista, ryhmäytymistä ja yhteisöllisyyttä. Aikuisten rooli on havainnoida sekä tukea lasten välisiä vuorovaikutussuhteita ja sosiaalisten suhteiden muodostumista. Aikuiset toimivat lasten leikeissä mukana tavoitteen saavuttamiseksi. Yksiköissä huolehdittiin arvostavasta vuorovaikutuksesta ja toisten kunnioittamisesta sekä käsiteltiin muun muassa erilaisuutta. Yksiköissä käsiteltiin tunnetaitoja ja rohkaistiin lapsia tunneilmaisuun. Varhaiskasvatuksen erityisopettajalta sai tukea lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen. Järvenpään kaupungin varhaiskasvatuksen henkilöstö on koulutettu Miniverso-sovittelumenetelmään ja uusille työntekijöille järjestettiin koulutus syksyllä 2021.

